

octombrie 2016

Această fișă tematică nu obligă Curtea și nu este exhaustivă.

Partidele și asociațiile politice

În temeiul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, **art. 11** (libertatea de întrunire și de asociere) **din [Convenția Europeană a Drepturilor Omului](#)** se aplică partidelor politice. Acesta prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire pașnică și la libertatea de asociere, inclusiv dreptul de a constitui cu alții sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

2. Exercițarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protejarea sănătății sau a moralei ori pentru protecția drepturilor și libertăților altora. Prezentul articol nu interzice ca restrângeri legale să fie impuse exercitării acestor drepturi de către membrii forțelor armate, ai poliției sau ai administrației de stat.”

Rolul partidelor politice

În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat rolul primordial pe care îl joacă, într-un regim democratic, partidele politice, care beneficiază de libertățile și drepturile consacrate la art. 11 (libertatea de întrunire și de asociere), precum și la art. 10 (libertatea de exprimare) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Cu toate acestea, Curtea a hotărât că libertățile garantate prin art. 11 și prin art. 9 (libertatea de religie) și art. 10 din Convenție nu pot să priveze autoritățile unui stat, în care o asociație pune în pericol instituțiile statului în cauză, de dreptul de a proteja instituțiile respective.

Conform jurisprudenței Curții, „un partid politic poate să promoveze o modificare a legislației sau a structurilor legale și constituționale ale statului cu două condiții: în primul rând, mijloacele utilizate în acest scop trebuie să fie legale și democratice; în al doilea rând, modificarea propusă trebuie să fie compatibilă în sine cu principiile democratice fundamentale. Rezultă, în mod necesar, că un partid politic ai cărui lideri incită la violență sau susțin o politică ce nu respectă democrația sau care are ca scop distrugerea democrației și încălcarea drepturilor și libertăților recunoscute în cadrul unei democrații, nu poate invoca protecția Convenției împotriva sancțiunilor aplicate pentru aceste motive [...]” (a se vedea, în special, [Yazar, Karatas, Aksoy si Partidul Laburist Popular \(HEP\) împotriva Turciei](#), hotărârea din 9 aprilie 2002, pct. 49).

„Excepțiile prevăzute la art. 11 impun, în cazul partidelor politice, o interpretare strictă; restricțiile asupra libertății de asociere a unor astfel de partide pot fi justificate doar de motive întemeiate și imperative. Pentru a determina dacă există o necesitate în sensul art. 11 § 2, statele dispun doar de o marjă limitată de apreciere.” (a se vedea, de exemplu, [Refah Partisi \(Partidul Bunăstării\) si alții împotriva Turciei](#), hotărârea din 13 februarie 2003, pct. 100).

Dizolvarea sau interzicerea partidelor politice

Partidul Comunist Unit din Turcia și alții împotriva Turciei

30 ianuarie 1998

Partidul Comunist Unit din Turcia (denumit în continuare „TBKP”) a fost înființat în 1990. În iulie 1991, a fost dizolvat printr-o decizie a Curții Constituționale, pe motiv că denumirea acestuia includea termenul „comunist”, ceea ce contravenea dreptului turc, și, în special, pe motiv că acesta încuraja separatismul și diviziunea națiunii turce.

Curtea a constatat o **încălcare a art. 11** din Convenție. A considerat că alegerea denumirii unui partid politic nu poate să justifice, în principiu, o măsură atât de drastică precum dizolvarea, în lipsa altor circumstanțe relevante și suficiente. În absența oricărei probe concrete care să demonstreze că, alegând să se numească partidul „comunist”, TBKP optase pentru o politică ce reprezenta o amenințare reală pentru societatea turcă sau statul turc, Curtea nu a putut să admită că argumentul bazat pe denumirea partidului ar putea, în sine, să determine dizolvarea partidului. Curtea a arătat că, deși TBKP făcea referire în programul său la „poporul” kurd, „națiunea” kurdă și „cetățenii” kurzi, acesta nu îi descria ca fiind o „minoritate” și nici nu pretindea – în afară de recunoașterea existenței lor – ca aceștia să beneficieze de un tratament special sau de drepturi speciale, cu atât mai puțin de dreptul de a se separa de restul populației turce. Curtea a subliniat că una din principalele caracteristici ale democrației este posibilitatea, pe care aceasta o oferă, de a soluționa problemele unei țări prin intermediul dialogului. Astfel, nu putea exista nicio justificare pentru a împiedica activitatea unui grup politic doar pentru că acesta urmărea să dezbată în public situația unei părți a populației statului în cauză și să participe la viața politică a națiunii, în vederea identificării unor soluții care să poată mulțumi toate părțile implicate și care să respecte regulile democratice.

Partidul Socialist și alții împotriva Turciei

25 mai 1998

Partidul Socialist („PS”) a fost înființat în februarie 1988. În iulie 1992, a fost dizolvat printr-o decizie a Curții Constituționale. Instanța turcă a subliniat în special faptul că, în mesajul său politic, PS făcea referire la două națiuni: națiunea kurdă și națiunea turcă. Aceasta a concluzionat că PS încuraja separatismul și incita o comunitate integrată în societate să lupte pentru crearea unui stat federal independent, ceea ce era inacceptabil și justifica dizolvarea partidului.

Curtea a constatat o **încălcare a art. 11** din Convenție. A observat că declarațiile făcute de fostul președinte al partidului s-au referit la dreptul la autodeterminare al „națiunii Kurde” și la dreptul acesteia la „secesiune”. Cu toate acestea, interpretate în contextul lor, declarațiile nu au încurajat secesiunea de Turcia, ci au urmărit să evidențieze faptul că sistemul federal propus nu putea fi creat fără consimțământul liber al kurzilor, care ar trebui să fie exprimat printr-un referendum. În opinia Curții, faptul că un astfel de program politic era considerat incompatibil cu principiile și structurile statului turc de la acel moment nu însemna că acesta este incompatibil cu regulile democrației. Esența democrației constă în a se permite propunerea și dezbaterăa unor programe politice diverse, chiar și a celor care contestă modul de organizare a unui stat la un moment dat, cu condiția ca acestea să nu aducă atingere democrației înseși.

Partidul Libertății și Democratiei (ÖZDEP) împotriva Turciei

8 decembrie 1999 (Marea Cameră)

Partidul libertății și democrației (ÖZDEP) a fost înființat în octombrie 1992. În iulie 1993, Curtea Constituțională din Turcia a pronunțat o decizie de dizolvare a ÖZDEP. În timp ce procedura de dizolvare a partidului – introdusă pe motiv că programul acestuia urmărea să submineze integritatea teritorială și natura seculară a statului și unitatea națiunii – era încă pendinte, membrii fondatori ai partidului au decis să îl dizolve, pentru a se proteja pe ei înșiși și pentru a proteja liderii partidului de consecințele unei decizii de dizolvare – și anume interzicerea desfășurării unor activități similare în cadrul altor partide politice.

Curtea a constatat o **încălcare a art. 11** din Convenție. Aceasta nu a identificat niciun element în programul ÖZDEP care putea fi considerat un îndemn la folosirea violenței, la o revoltă sau la orice altă formă de respingere a principiilor democratice. Dimpotrivă, în program se sublinia necesitatea respectării regulilor democratice la punerea în aplicare a proiectului politic propus. În programul său, ÖZDEP făcea referire, de asemenea, la dreptul la autodeterminare al „minorităților naționale sau religioase”. Cu toate acestea, interpretată în contextul său, această exprimare nu încuraja separarea de Turcia; în schimb, avea ca scop evidențierea faptului că proiectul politic propus trebuie să se bazeze pe consimțământul kurzilor, exprimat liber și democratic. În opinia Curții, faptul că un astfel de proiect politic era considerat incompatibil cu principiile și structurile actuale ale statului turc nu însemna că acesta încălca regulile democratice. Esența democrației constă în a se permite propunerea și dezbaterile unor programe politice diverse, chiar și a celor care contestă modul de organizare a unui stat la un moment dat, cu condiția ca acestea să aducă atingere democrației înseși.

Yazar, Karataş, Aksoy și Partidul Laburist Popular (HEP) împotriva Turciei

9 aprilie 2002

HEP (Halkın Emeği Partisi – Partidul Laburist Popular) a fost înființat în 1990. În iulie 1993, a fost dizolvat printr-o hotărâre a Curții Constituționale din Turcia, pe motiv că activitățile acestuia erau de natură să submineze integritatea teritorială a statului și unitatea națiunii. Curtea Constituțională a criticat HEP în special pentru că „urmărea divizarea națiunii turce în două, turcii de o parte și kurzii de cealaltă, cu scopul de a înființa state separate” și pentru că „încerca să distrugă integritatea națională și teritorială”.

Curtea a constatat o **încălcare a art. 11** din Convenție. Aceasta a hotărât, în special, că principiile susținute de HEP, precum dreptul la autodeterminare și recunoașterea drepturilor lingvistice nu erau, în sine, contrare principiilor fundamentale ale democrației. Dacă s-ar considera că, prin simpla susținere a acestor principii, un grup politic sprijină acte de terorism, s-ar diminua posibilitatea de a aborda aspecte legate de aceste acte în cadrul unei dezbateri democratice și ar permite mișcărilor armate să monopolizeze sprijinirea principiilor în cauză. În plus, chiar și în cazul în care există riscul ca propunerile care conțin astfel de principii să intre în conflict cu principalele aspecte ale politicii guvernului sau cu convingerile majorității publicului, funcționarea în mod corespunzător a democrației impune ca grupurile politice să aibă posibilitatea de a le introduce în dezbaterile politice, pentru a contribui la identificarea unor soluții pentru probleme de interes general, care privesc politicieni de toate convingerile. Instanța turcă nu a stabilit că politicile HEP aveau ca scop subminarea regimului democratic din Turcia.

Refah Partisi (Partidul Bunăstării) și alții împotriva Turciei

13 februarie 2003 (Marea Cameră)

Refah Partisi (Partidul Bunăstării - „Refah”) a fost înființat în iulie 1983. Acesta a fost dizolvată în ianuarie 1998 printr-o hotărâre a Curții Constituționale din Turcia, pe motiv că acesta devenise „centrul de desfășurare a unor activități împotriva principiului secularismului”. Curtea Constituțională turcă a decis, de asemenea, că activele Refah urmau să fie transferate Trezoreriei. De asemenea, Curtea Constituțională a hotărât că declarațiile publice făcute de liderii Refah fuseseră neconstituționale. În consecință, le-a interzis acestora să ocupe un loc în Parlament sau să dețină anumite funcții politice timp de cinci ani.

Curtea nu a constatat **nicio încălcare a art. 11** din Convenție. A considerat că actele și discursurile membrilor și liderilor Refah, citați de Curtea Constituțională turcă, erau imputabile întregului partid, că actele și discursurile în cauză au dezvăluit politica pe termen lung a Refah de a institui un regim bazat pe sharia, în cadrul unei pluralități de sisteme juridice, și că Refah nu excludea recurgerea la forță pentru a-și pune în aplicare politica. Având în vedere că aceste planuri erau incompatibile cu noțiunea de „societate democratică” și că oportunitățile reale pe care le-a avut Refah de a le pune în aplicare generaseră un pericol tangibil și imediat la adresa democrației, s-ar putea considera în mod rezonabil că decizia Curții Constituționale a răspuns unei „nevoi sociale imperioase”, chiar și în contextul marjei limitate de apreciere de care dispunea aceasta.

Partidul Comuniștilor (Nepeceriști) și Ungureanu împotriva României

3 februarie 2005

Partidul Comuniștilor (Nepeceriști), un partid care reunea comuniști care nu fuseseră membri ai Partidului Comunist Român, „PCN”, a fost înființat în martie 1996. Cererea sa de înregistrare ca partid a fost respinsă de instanțele române printr-o decizie confirmată în august 1996, pe motiv că PCN încerca să câștige puterea politică pentru a institui un „stat uman”, bazat pe doctrina comunistă, ceea ce însemna că acesta considera că ordinea constituțională și juridică ce fusese instituită în 1989 era inumană și nu se baza pe o democrație veritabilă.

Curtea a constatat o **încălcare a art. 11** din Convenție. După examinarea statutului și a programului politic al PCN – singurul temei care a stat la baza respingerii de către instanțele române a cererii de înregistrare a partidului – Curtea a observat că acestea evidențiau importanța susținerii suveranității naționale, a integrității teritoriale și a ordinii juridice și constituționale a țării, precum și a principiilor democratice, inclusiv pluralismul politic, votul universal și libertatea de a participa la viața politică. Acestea nu conțineau niciun pasaj care ar putea fi considerat drept un îndemn la folosirea violenței, la revoltă sau la orice altă formă de respingere a principiilor democratice. Este adevărat că existau pasaje în care erau criticate atât abuzurile fostului Partid Comunist înainte de 1989, de care PCN se distanța, cât și politica ce fusese urmată ulterior. Cu toate acestea, Curtea a considerat că nu putea exista nicio justificare pentru a împiedica activitatea unui grup politic care respecta principiile fundamentale ale democrației doar pentru că acesta criticase ordinea constituțională și juridică a țării și dorea o dezbatere publică pe scena politică. Experiența regimului comunist totalitar din România, înainte de 1989, nu poate justifica, în sine, necesitatea unei ingerințe în exercitarea de către partid a libertății de asociere.

Herri Batasuna și Batasuna împotriva Spaniei

30 iunie 2009

După ce fusese constituit ca o coaliție electorală, Herri Batasuna a fost înregistrat ca partid politic în 1986 și Batasuna a solicitat înregistrarea ca partid politic în 2001. În 2003, Curtea Supremă din Spania a declarat ambele partide ilegale, a dispus dizolvarea lor și a lichidat activele acestora. Aceasta a făcut referire la legea din 2002 privind partidele politice, constatând că partidele făceau parte dintr-o „strategie teroristă de «separare tactică»” și că existau asemănări semnificative între acestea și organizația teroristă ETA.

Curtea a constatat că **nu a fost încălcat art. 11** din Convenție. Aceasta a hotărât în special că, după o examinare detaliată a probelor de care dispuneau, instanțele spaniole au ajuns la concluzia rezonabilă conform căreia exista o legătură între partidele reclamante și ETA. Având în vedere situația care exista în Spania de mai mulți ani cu privire la atacurile teroriste, aceste legături puteau fi considerate în mod obiectiv ca fiind o amenințare pentru democrație.

HADEP și Demir împotriva Turciei

14 decembrie 2010

Partidul Popular Democrat, „HADEP”, un partid mai mic de opoziție, fusese înființat în mai 1994. Conform programului său, acesta promova „o soluție democratică pentru problema kurdă”. HADEP a fost dizolvat în 2003, printr-o decizie a Curții Constituționale din Turcia, care a constatat că partidul devenise un centru pentru activități ilegale, inclusiv complicitate la activitățile Partidului Muncitoresc din Kurdistan (PKK), considerat ilegal. În plus, Curtea Constituțională a interzis mai multor membri ai partidului HADEP să devină fondatori sau membri ai vreunui alt partid politic timp de cinci ani.

Curtea a constatat o **încălcare a art. 11** din Convenție. Aceasta a hotărât că anumite declarații făcute de membrii partidului – în care acțiunile forțelor de securitate turce în sud-estul Turciei, în cadrul luptei lor împotriva terorismului, au fost calificate drept un „război murdar” – la care a făcut trimitere instanța turcă atunci când a concluzionat că HADEP era vinovat de complicitate la activitățile PKK, constituiau o critică severă la adresa politicii guvernamentale, dar nu încurajau violența, rezistența armată sau insurecția. Prin urmare, declarațiile respective nu puteau să constituie în sine probe suficiente pentru a

asimila partidul în cauză unor grupuri armate care săvârșeau acte de violență. În continuare, Curtea Europeană a constatat, în special, că declarațiile unor membri ai HADEP, care considerau națiunea kurdă ca fiind distinctă de națiunea turcă, trebuiau să fie interpretate ținând seama de obiectivele partidului, astfel cum erau stabilite în programul său, conform căruia partidul fusese înființat pentru a soluționa problemele țării într-o manieră democratică. Chiar dacă HADEP a militat pentru dreptul la autodeterminare al kurzilor, acest lucru nu ar contraveni, în sine, principiilor democratice și nu ar putea fi considerat echivalent susținerii unor acte de terorism.

Partidul Republican al Rusiei împotriva Rusiei

12 aprilie 2011

Partidul reclamant a fost înființat în 1990, prin consolidarea aripii democratice a Partidului Comunist al URSS și separarea ulterioară a acesteia de partidul în cauză. În august 2002, acesta a fost înregistrat ca partid de către Ministerul Justiției al Federației Ruse. În fața Curții, partidul reclamant s-a plâns de faptul că, în 2006, Ministerul Justiției a refuzat să modifice informațiile referitoare la acesta, incluse în Registrul național al persoanelor juridice - ceea ce i-ar fi perturbat activitățile - și că a fost dizolvat în 2007, ca urmare a nerespectării cerințelor legate de numărul minim de membri și reprezentarea teritorială.

Curtea a constatat că **a fost încălcat art. 11** din Convenție, atât ca urmare a refuzului autorităților de a modifica informațiile din registrul național cu privire la partidul reclamant, cât și ca urmare a dizolvării partidului. În ceea ce privește acest ultim aspect, Curtea a constatat că instanțele din Rusia nu au prezentat motive relevante și suficiente pentru a justifica ingerința în exercitarea de către partidul reclamant a dreptului la libertatea de asociere, iar dizolvarea partidului pentru neîndeplinirea cerințelor minime legate de numărul minim de membri și reprezentarea teritorială a fost disproporționată în raport cu scopurile legitime invocate de Guvernul rus. În special, în opinia Curții, ar exista și alte mijloace de protejare a legilor, instituțiilor și securității naționale ale Rusiei decât interzicerea totală a înființării de partide regionale. În plus, partidul reclamant, care exista și participase la alegeri din 1990, nu a susținut niciodată interesele regionale sau opinii separatiste, unul dintre obiectivele sale fiind promovarea unității țării.

Partidul pentru o Societate Democratică (DTP) și alții împotriva Turciei

12 ianuarie 2016

Această cauză privea dizolvarea Partidului pentru o Societate Democratică („DTP”, *Demokratik Toplum Partisi*), care făcea parte din mișcarea politică de stânga pro-kurdă, și pierderea mandatului de parlamentar al unora din membrii săi din Parlament, inclusiv al copreședinților săi. Reclamanții – pe de o parte, DTP, și, pe de altă parte, copreședinții partidului și persoane fizice care exercitau diferite funcții în cadrul partidului – s-au plâns în special că dizolvarea DTP încălcăse dreptul acestora la libertatea de asociere.

Curtea a constatat că **a fost încălcat art. 11** din Convenție în privința tuturor reclamanților. Aceasta a constatat, în special, că motivele invocate de Curtea Constituțională pentru a dispune dizolvarea DTP, unul dintre principalii actori politici care au pledat în favoarea unei soluții pașnice la problema kurdă, nu puteau fi considerate suficiente pentru a justifica ingerința în exercitarea dreptului acestui partid la libertatea de asociere. Curtea nu a identificat niciun proiect politic al DTP incompatibil cu noțiunea de societate democratică; de asemenea, aceasta a considerat că discursurile celor doi copreședinți ai acestuia nu au fost de natură să justifice această dizolvare, în măsura în care nu au încurajat recurgerea la violență, rezistența armată sau insurecția. Totuși, Curtea a constatat că se putea considera în mod rezonabil că adoptarea unei astfel de măsuri, pe motiv că partidul nu s-a distanțat în mod deschis de acte sau discursuri ale membrilor săi sau ale unor lideri locali, care puteau fi interpretate ca fiind un sprijin indirect al terorismului, a răspuns unei „nevoi sociale imperioase”. Cu toate acestea, a considerat că, având în vedere impactul politic relativ limitat asupra ordinii publice sau a protecției drepturilor și libertăților altora, această lipsă de acțiune nu putea constitui, în sine, un motiv care să justifice o sancțiune atât de severă precum dizolvarea unui întreg partid.

Nationaldemokratische Partei Deutschlands (NPD) împotriva Germaniei

4 octombrie 2016 (decizie privind admisibilitatea)

Cauza privea un partid politic, NPD, și plângerea sa cu privire la etichetarea și stigmatizarea acestuia ca fiind atât de extremă dreapta, cât și neconstituțional. Partidul a susținut în special că a existat o întreagă serie de încălcări ale drepturilor sale legale în Germania (care constituie o interdicție *de facto*), și că nu ar fi dispus de niciun mijloc pentru remedierea acestora. Exemple de pretense încălcări includeau concedierea membrilor acestuia din funcțiile din administrația publică, imposibilitatea partidului de a deschide conturi bancare și interzicerea candidaților săi de a participa la alegeri.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** ca fiind vădit nefondată, constatând că NPD nu a avut la dispoziție suficiente căi de atac la nivel național, care să îi permită să își exercite în mod efectiv drepturile sale garantate de Convenție. NPD și membrii săi au avut posibilitatea de a contesta în fața instanțelor germane existența unor discriminări sau restricții în cadrul unor procese individuale. Niciunul din motivele invocate de NPD nu permiteau să se considere că aceste căi de atac nu erau eficiente. În special, faptul că procedurile interne nu se încheiau întotdeauna cu succes întrucât permiteau doar remedierea încălcărilor care avuseseră loc deja sau că erau necesare mai multe seturi de proceduri pentru soluționarea unor cazuri multiple de pretense încălcări nu însemna că acestea erau lipsite de eficiență. NPD și/sau membrii săi au avut posibilitatea de a sesiza instanțele penale, civile și administrative cu privire la pretense încălcări, după ce/atunci când au avut loc încălcări în cazuri individuale. Într-adevăr, o hotărâre de constatare cu privire la constituționalitatea partidului nu era o condiție necesară pentru introducerea unei astfel de acțiuni.

Refuzul înregistrării unui partid politic

Linkov împotriva Republicii Cehe

7 decembrie 2006

Această cauză privea respingerea cererii de a înregistra partidul politic *Liberální Strana* (Partidul Liberal), pe motiv că unul dintre obiectivele sale, acela de a „întrerupe continuitatea juridică a regimurilor totalitare”, era anticonstituțional. Reclamantul, care era membru al comitetului de pregătire al partidului în cauză, a susținut în special că refuzul autorităților de a înregistra partidul i-a încălcat dreptul la libertatea de asociere.

Curtea a constatat că **a fost încălcat art. 11** din Convenție, considerând că, întrucât *Liberální Strana* nu a promovat nicio politică de natură să submineze regimul democratic din țară și nu a încurajat recurgerea la forță și nici nu a încercat să o justifice în scopuri politice, refuzul de a-l înregistra nu a fost necesar într-o societate democratică. Curtea a observat, în special, că nu existau dovezi că *Liberální Strana* nu încercase să își atingă obiectivele prin mijloace legale și democratice sau că modificarea legislației propusă de acesta era incompatibilă cu principiile democratice fundamentale, în special având în vedere că cererea de înregistrare a partidului fusese respinsă înainte ca acesta să fi avut timp să desfășoare vreo activitate. În acest sens, Curtea a reamintit că refuzul de a înregistra un partid era o măsură radicală, care putea fi aplicată doar în cazurile cele mai grave.

Finanțarea partidelor politice

Partidul Nationalist Basc – Organizația Regională Iparralde împotriva Frantei

7 iunie 2007

Partidul reclamant este „ramura” franceză a Partidului Naționalist Basc spaniol. Pentru a putea beneficia de fonduri, în special contribuții financiare din partea partidului spaniol, acesta a înființat o asociație de finanțare în conformitate cu legea din 1988 privind transparența financiară a vieții politice. Cu toate acestea, cererea de autorizare a asociației, o condiție prealabilă necesară pentru funcționarea sa, a fost respinsă pe motiv că cea mai mare parte a resurselor partidului reclamant proveneau din sprijinul financiar

oferit de partidul spaniol. Partidul reclamant s-a plâns cu privire la efectele adverse asupra fondurilor sale, precum și asupra capacității sale de a-și continua activitățile politice, în special în domeniul electoral.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 11, considerat separat sau coroborat cu art. 10** (libertatea de exprimare) din Convenție. Aceasta a considerat, în primul rând, că respingerea cererii de autorizare a asociației de finanțare a constituit o ingerință în exercitarea de către partidul reclamant a drepturilor sale garantate prin art. 11, care era prevăzută de lege și urmarea scopul legitim de apărare a ordinii. În ceea ce privește caracterul necesar al ingerinței, Curtea a observat că faptul că partidelor politice nu li se permite să primească fonduri din partea partidelor politice străine nu este, în sine, incompatibil cu art. 11 din Convenție. În această privință, a subliniat în special că, deși partidul reclamant nu putea primi asistență financiară din partea Partidului Naționalist Basc spaniol, totuși, acesta putea să își finanțeze activitățile politice cu ajutorul contribuțiilor din partea membrilor și al donațiilor din partea persoanelor fizice — inclusiv cele din afara Franței — pe care le putea colecta prin intermediul unui agent financiar sau al unei asociații de finanțare agreeate pe baza unei noi cereri. În plus, nimic nu împiedica partidul să primească fonduri din partea altor partide politice franceze sau să beneficieze de sistemul de finanțare publică instituit de legiuitorul francez. Prin urmare, Curtea a constatat că măsura în cauză nu a avut un impact disproporționat asupra capacității partidului reclamant de a-și desfășura activitățile politice. Deși interdicția de a primi contribuții din partea Partidului Naționalist Basc spaniol a avut un efect asupra finanțelor partidului, situația în care se afla acesta ca urmare a interdicției nu era diferită de cea a unui partid politic mic, care se confruntă cu o lipsă de fonduri.

Controlul cheltuielilor partidelor politice

Cumhuriyet Halk Partisi împotriva Turciei

26 aprilie 2016

Această cauză privea confiscarea de către Curtea Constituțională a unei părți substanțiale din activele principalului partid de opoziție din Turcia, Cumhuriyet Halk Partisi, în urma unei verificări a conturilor acestuia pentru anii 2007 și 2009. Partidul reclamant s-a plâns de faptul că ordonanțele de confiscare au cauzat dificultăți financiare considerabile activităților sale politice. Acesta s-a plâns în special de faptul că autoritățile nu au furnizat, la momentul faptelor, un temei legal clar și previzibil, care să permită, în primul rând, să se stabilească în prealabil tipurile de cheltuieli care intră în sfera de aplicare a „cheltuielilor nelegale”, și, în al doilea rând, să se anticipeze situațiile în care Curtea Constituțională ar emite o avertizare, mai degrabă decât o ordonanță de confiscare, ca răspuns la o neregulă financiară.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 11** din Convenție, constatând că nivelul ridicat de previzibilitate necesar în ceea ce privește legile care reglementează controlul situației financiare a partidelor politice nu a fost îndeplinit în cazul partidului reclamant. Aceasta a observat în special faptul că a impune partidelor politice obligația de a supune situația lor financiară unei verificări oficiale nu ridică, în sine, o problemă în temeiul art. 11, întrucât a servit obiectivelor transparenței și asumării responsabilității, asigurând astfel încrederea opiniei publice în procesul politic. Cu toate acestea, Curtea a subliniat că, având în vedere rolul important jucat de partidele politice în societățile democratice, orice reglementări juridice care ar putea aduce atingere libertății lor de asociere, cum ar fi controlul cheltuielilor lor, trebuie să fie formulate astfel încât să ofere indicații rezonabile cu privire la modul în care ar putea fi interpretate și aplicate dispozițiile respective. În cazul partidului reclamant, sfera de aplicare a noțiunii de cheltuieli nelegale, în conformitate cu dispozițiile legale relevante, în vigoare la momentul respectiv, precum și sancțiunile aplicabile pentru cheltuielile nelegale era însă ambiguă.

Refuzul de a înregistra o asociație ca partid politic

Artyomov împotriva Rusiei

7 decembrie 2006 (decizie privind admisibilitatea)

Reclamantul era liderul mișcării publice „Uniunea Națională a Rusiei”. La trei ani de la înregistrarea mișcării ca asociație publică, membrii săi au decis să o reorganizeze într-un partid politic cu același nume. Cererea de înregistrare a partidului a fost respinsă deoarece Legea privind partidele politice interzice înființarea de partide politice bazate, în special, pe afilierea religioasă sau etnică. Având în vedere numele partidului, instanțele naționale au considerat că acesta a fost fondat pe baza afilierii etnice, cu încălcarea legii în cauză, deși statutul și programul partidului nu indicau faptul că protecția intereselor rușilor constituie obiectivul său principal. Reclamantul a contestat, fără succes, constituționalitatea Legii privind partidele politice în fața Curții Constituționale ruse.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** ca fiind vădit nefondată. Aceasta a observat, în special, că nici statutul juridic, nici activitățile mișcării publice „Uniunea Națională a Rusiei” nu au fost afectate de respingerea cererii de înregistrare a acestui partid. În plus, interdicția privind afilierea etnică sau religioasă explicită avea un domeniu de aplicare limitat: se aplica doar în cazul partidelor politice și nu în cazul altui tip de asociație publică. De asemenea, nu a fost afectată nici capacitatea reclamantului de a conduce o asociație publică, chiar și bazată pe apartenența etnică. Astfel, statul nu a restrâns libertatea de asociere a reclamantului în sine, ci numai capacitatea acestuia de a numi candidați la alegeri. Cu toate acestea, statele beneficiază de o putere discreționară/marjă de manevră considerabilă în ceea ce privește stabilirea criteriilor de participare la alegeri. În această privință, Curtea a subliniat că Curtea Constituțională a Rusiei a expus motivele care au determinat-o să concluzioneze că, în Rusia zilelor noastre, ar fi periculoasă încurajarea concurenței electorale între partidele politice bazate pe apartenența etnică sau religioasă. Ținând seama de principiul respectării caracteristicilor naționale în materie electorală, Curtea nu a considerat aceste motive arbitrare sau nerezonabile. Prin urmare, ingerința a fost proporțională cu scopurile legitime urmărite.

Dizolvarea asociațiilor politice

Vona împotriva Ungariei

9 iulie 2013

Reclamantul era președintele asociației Garda Maghiară, înființată în 2007 de către membrii unui partid politic numit Mișcarea pentru o Ungarie mai bună, cu scopul declarat de a păstra tradițiile și cultura maghiare. La rândul său, asociația a înființat Mișcarea Garda Maghiară, cu obiectivul, astfel cum era definit în statutul său, de a „apăra Ungaria, care era lipsită de apărare din punct de vedere fizic, spiritual și intelectual”. Printr-o hotărâre judecătorească, confirmată în cele din urmă în decembrie 2009, asociația a fost dizolvată din cauza mitingurilor și demonstrațiilor organizate de mișcare pe întreg teritoriul Ungariei, inclusiv în satele cu populație numeroasă de romi, făcând apel la apărarea etnicilor maghiari împotriva așa-numitei infracționalități a țiganilor.

Curtea a constatat că **nu a fost încălcat art. 11** din Convenție. Aceasta a reamintit că, la fel ca în cazul partidelor politice, statul avea dreptul să adopte măsuri preventive pentru a proteja democrația împotriva asociațiilor, dacă o amenințare iminentă suficientă la adresa drepturilor altor persoane submina valorile fundamentale care stau la baza unei societăți democratice. Mișcarea creată de Asociația Garda Maghiară s-a aflat la originea demonstrațiilor care au transmis un mesaj de divizare rasială, care, amintind de Mișcarea Nazistă Maghiară (Crucea cu Săgeți), avusese un efect de intimidare asupra minorității rome. Astfel de marșuri paramilitare au depășit simpla exprimare a unei idei îngrijorătoare sau ofensatoare, care era protejată în temeiul Convenției, având în vedere prezența fizică a unui grup amenințător de activiști organizați. Prin urmare, singura modalitate de a elimina eficient amenințarea pe care o reprezenta mișcarea a fost înlăturarea sprijinului structural oferit de asociație.

Contact presă:

Tel.: +33 (0)3 90 21 42 08